

Edukacja włączająca

Każdy uczeń niepełnosprawny ma możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami. Decyzję w tej sprawie podejmują rodzice dziecka. Ustawa o systemie oświaty zapewnia także każdemu uczniowi możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej.

Termin *włączanie* nie ma jak dotąd umocowania w prawie, jednak w praktyce szkolnej stosowany jest często w rozumieniu nauki ucznia z niepełnosprawnością w warunkach oddziału ogólnodostępnego. Należy jednak pamiętać, że samo pojęcie ma szersze znaczenie i nie jest tożsame z nauką dziecka w takich samych warunkach, jak pozostali uczniowie w klasie. *Włączanie*, rozumiane jako proces społeczny, zakłada widzenie szkoły jako ogniwa w procesie kreowania polityki społecznej, ukierunkowanej na celowe, systematyczne i zorganizowane działania zmierzające do zmiany środowiska osoby z niepełnosprawnością tak, by wyeliminować z niego przeszkody uniemożliwiające aktywny udział w życiu społecznym, by było ono jak najmniej ograniczające dla pomyślnego rozwoju zgodnie z potencjałem dziecka.

W tym kontekście szkoła jest szczególnym miejscem i ma specjalne zadania w zakresie budowania społecznego klimatu dla *włączania*. Wymaga to nie tylko zapobiegania segregacji uczniów niepełnosprawnych, ale takiego myślenia o ich potrzebach, by ich szanse edukacyjne rzeczywiście były równe i zapewniały dostęp do nauki na takim samym poziomie, jak ich pełnosprawnym rówieśnikom, przy zapewnieniu niezbędnego wsparcia wynikającego z potrzeb zdeterminowanych niepełnosprawnością. Ważnym aspektem takiego myślenia jest budowanie poczucia przynależności niepełnosprawnych uczniów do społeczności szkolnej, klasowej, zapewnienie im warunków do osiągnięcia sukcesów, poczucia akceptacji i samorealizacji.

Orzeczenie nie oznacza niepełnosprawności

Nie każdy uczeń z orzeczeniem poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego jest uczniem niepełnosprawnym. Zagrożenie niedostosowaniem i niedostosowanie społeczne nie mieszczą się w kategoriach niepełnosprawności. W świetle przepisów niepełnosprawność dotyczy uczniów:

- niesłyszących i słabosłyszących,
- niewidomych i słabowidzących,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym,
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Konieczne zmiany - przygotowanie szkoły do włączenia uczniów w proces edukacji ogólnodostępnej

Edukacja włączająca oznacza taką zmianę szkoły, by jak najlepiej odpowiadała na potrzeby uczniów. Dotyczy to przede wszystkim:

- właściwego klimatu dla włączenia wśród całej społeczności szkolnej;
- aprobaty dla zmiany myślenia o odmienności uczniów niepełnosprawnych, na rzecz akceptacji różnorodności wszystkich uczniów;
- przełamania stereotypowego myślenia o trudnościach w pracy z uczniem niepełnosprawnym;
- gotowości na udział innych osób w lekcji (np.. asystenta, „cienia”, rodzica).

Efektywne włączenie ucznia z niepełnosprawnością to przede wszystkim podmiotowe, zindywidualizowane podejście do ucznia, jego specjalnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ale

równoległe także celowe, systematyczne działania wobec rodziców, nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem, szeroko rozumianego otoczenia społecznego, w tym środowiska rówieśniczego.

Organizacja edukacji zorientowanej na włączanie

W systemie edukacji włączającej nauczyciel powinien zapewnić każdemu uczniowi – pełnosprawnemu i z niepełnosprawnością - odpowiednie warunki zdobywania wiedzy i rozwijania umiejętności, możliwość zaspokojenia indywidualnych potrzeb, rozwój w sferze poznawczej i emocjonalno-społecznej. Należy zwracać uwagę na to, by uczeń z niepełnosprawnością miał szansę zaprezentować swoje zainteresowania, był na równorzędnej pozycji z innymi uczniami np. wykorzystując te umiejętności, które to jemu pozwolą na przedstawienie problemu, pomoc rówieśnikom itp.

Opracowała:

Marzenna Czarnocka

Więcej na temat edukacji włączającej na stronach:

<https://men.gov.pl/pl/zycie-szkoly/edukacja-wlaczajaca>

<https://www.ore.edu.pl/2018/02/edukacja-wlaczajaca-w-szkolach-i-placowkach-systemu-oswiaty/>

<https://polskautyzm.pl/edukacja-wlaczajaca/>

<http://www.pomagamydzieciom.info/25090,1.dhtml>

https://www.portaloswiatowy.pl/pomoc-psychologicznopedagogiczna/edukacja-wlaczajaca-uczen-niepelnosprawny-w-klasieszkole-ogolnodostepnej-11698.html?cid=K000BR&gclid=CjwKCAjwx7DeBRBJEiwA9MeX_It5HYCB0TgdsntfRSZ1iNkiT8u3ltkwWL4JoamopIfCpG85HBrhMhoCaBAQAvD_BwE